

hamarább megszárad, azaz gyorsabban elveszti ragadósságát, mint a sűrűbb. Ugyanis ily magasságban a fák kérgét jól megsimitani nem lehet, csak valamely kaparóeszközzel arról a zuzmót, mohot, kiálló cserepeket lekaparni; az enyvnek olyannak kell lennie, hogy a héjcserepek közé is könnyen benyomuljon.

Meg kell vallanom, hogy nagy érdekléssel várom a bajor kormány által nem sokára megkezdendő folyó évi hadjáratot az apácza-gyaponcz ellen, mely nagyszerűnek ígérkezik. Erre enged következtetni nemcsak a közelgő ellenség nagy száma és a bajor kormány erős szándéka az apácza-gyaponczot leküzdeni; hanem az óriási mennyiségű lőszer — akármondani hernyóenyv-készlet megrendelése a fennebb esillag alatt felsorolt gyárakban.

Visszapillantás az 1890. évi tölgycserkéregtermelés és kereskedésre.

Irtá: S c h m i d l S o m a.

Mult évi szemlémet az 1889. évi üzletmenetről*) a következő szavakkal végeztem volt: „kedvtelenség és pessimismus jellegzi a piacot, orvoslás a közel jövőben alig remélhető“ stb.

Az azóta bekövetkezett események, sajnos, azt igazolták, hogy a helyzet megítélésében nem csalódtam. A mult év elején már fennállott nyomasztó viszonyok hovatovább kedvezőtlenebbekké váltak és a lefolyt év minden tekintetben hanyatlással végződik.

*) L. Erdészeti Lapok 1890. évi II. füzet 121—127. oldal.

A kedvezőtlen eredmény okai nem újabb keletűek. Valamennyi kóryanag már együtt volt korábban s az elmérgesedést pusztán a természetszerű tovafejlődés hozta magával, minek következtében a feyegető állapot az „idült betegség“ stádiumába jutott. Elannyira, hogy annak orvoslására a szokásos apró szerek többé nem elégségesek, gyökeres gyógy-mód elérésére pedig, félek, az érdekelteknek nincs elegendő bátorságuk!

A termelés korlátozása volna nézetem szerint az egyik orvosság. Mert a meddig a kínálat tetemesen túlhaladja a keresletet — szemben a bőrpiac kétségbeesett helyzetével — a további hanyatlást elkerülni lehetetlen!

Első sorban a német bőriparnak — termékünk maiglan is legfőbb fogyasztójának — kedvezőtlen helyzete gyakorol közvetlen hatást iparcikkünk lanyhulására. Általában Németországon már évek óta sokkal több bőrt készítenek, mint a mennyit a fogyasztás megbir. Száraz őszi időjárások sora és a katonai szükséglet fokozatos leszállítása, egyaránt közrehatottak a rendes bőrszükséglet csökkentésére és a meglevő árukészletek felhalmozódására, úgy hogy ennek folytán az áraknak folytonosan alább kelle szállaniok.

Valósággal veszteséggel járóvá lett azonban a bőrgyártás az elmúlt évben azáltal, hogy a Mac Kinley-bill folytán Amerika részére a kedvelt nehéz nyersbőröknek jó eleve tetemes mennyisége lett Németországban összevásárolva, a mi azoknak árában természetszerűleg jelentékeny felszökkenést idézett elő, elannyira, hogy a német bőrgyártás az elárusításnak kedvezőtlen esélyei, s egyuttal a nyers anyag-nak váratlanul nehéz és drága beszerzése folytán kétszerezsen sujtottnak tekinthető.

A tölgycserkéregkereskedés kielégítő fejlődésének legközelebbi akadálya az aranyértéknek évek hosszú sora óta

nem észlelt alacsony állásában gyökerezik. E tekintetben ez időszereint oly színvonalra szálltunk alá, mely a további kivitelnek valósággal leküzdhetlen akadályokat gördít elébe. S minthogy a mi kivitelünk tulnyomó nagy részben ércpénzértékkel bíró országok felé irányul, normális viszonyok között javulás csak az esetben következhetik be, ha hazai pénzürtékünk szintén szabályozást nyer, a minek bekövetkezését valóban nem lehet eléggé közeli időre óhajtanunk.

És, a mit tulajdonkép első sorban kellett volna emlitenem, az egészségtelen verseny is azon tényezők közé sorozható, melyek a cserkéreg-üzlet elposványosodására közrehatottak.

Az árak a bevásárlásnál határtalanul fölveretnek, az eladás pedig igazi kótyavetye. Jóformán nem is jó számításba, nyereséges, hasznos-e egy üzlet megkötése vagy nem, mert a jelszó a „legnagyobb forgalom“, ez egyedül az irányadó. Nem csoda tehát, ha elkerülhetetlenül súlyedés áll be.

A testületi szellem hiánya is baj, mert ennek tulajdonítható, hogy a tisztességesebb elemek nem képesek bizonyos elkerülhetetlenül szükséges egyöntetű szabályzat tekintetében megállapodásra jutni, hogy legalább a lebonyolításnál tapasztalt önkényes eljárás ellenében, bizonyos szilárd korlát állíttathatnék fel. A hazai nagytermelők és exporteurök részéről kezdeményezett idevágó törekvések az osztrák versenytársak tartózkodása folytán egészen meghiusultak. Nem marad tehát egyéb hátra, mint a „laisser-aller, laisser-passer“ elvet továbbra is megadással tünni.

Az elmúlt évben termelt tölgykéreg mennyisége, körülbelől megegyezik az azt megelőző évbelivel. Biztos statisztikai adatokkal e tekintetben ugyan nem rendelkezem, de azt hiszem nem csalódom, midőn ezen mennyiséget 500—525

ezer métermázsára teszem. A minőség tekintetében ismét haladás jelezhető, minthogy többnyire már a második fordában levő erdők hántattak. Fiatalabb állabokból nyeretvén a kéreg, minősége is egyre jobb és finomabb, s a régebben termelt alsóbbrendű választékokat, melyek egyébiránt már alig-alig kelnének el, sem figyelemre nem méltatják, sem nem termelik.

A kivitel tekintetében megjegyzendő még, hogy ez idő szerint az össztermelésnek mintegy 75 százaléka fogyasztatik Németországban, ellenben az osztrák tartományokban annak legfeljebb 25 százaléka. A svájci piacok Franciaországnak egyre élénkebbé vált versenye következtében teljesen elidegenedtek tőlünk. Franciaország ugyanis az elmúlt évben különösen bő és jó termésnek örvendhetett, de azonfelül kedvezőbb földrajzi fekvése és pénzürték-viszonyainak rendezettsége folytán is nagyobb a versenyképessége, mint Magyarországé. Angliával, Dániával és Svédországgal való forgalmunk pedig alig méltó a megemlítésre és a legjobb esetben is csak szórványos, csekély tételekre szorítkozik. A francia, belga és hollandi verseny, sajnos, legfőbb fogyasztási területünkön, t. i. Németországban is mind válságosabbá teszi helyzetünket, annyival inkább, mert a franciaországi tölgyeskeréregtermelő vidékeken legujabban a kéregnek megvédésére szintén czélszerű felszerelvényeket alkalmaznak s így az eddigi szokástól eltérőleg most már a francziák is épügy szavatosságot vállalhatnak a szállított áru egészséges voltára nézve, mint mi.

Magában Németországban is már régóta igen jelentékeny mennyiségű tölgyeskeréreg termeltetik; ott ugyanis nagy számu magánegyénen kívül az állam is tevékeny termelő és eladó. Sőt Württembergnek és Hessennek kincstári erdészei az elmúlt évben megkísérlették nedvességmentes

tölgycserkérget vinni piacra. Általában a német termelők is mindinkább tökéletesbitett kezelési módra törekszenek, miben a magyar intézményeket véve mintául, hazai termékünkkel idővel bizonyára erős versenyre fognak kelni.

Egy általunk eddigelé igen kevésbé kultivált fogyasztási terület, mely hihetőleg igen jól kiaknázható volna: Nagybritánia, bár tagadhatatlan, hogy nem voltunk és mind- ezideig nem is vagyunk abban a helyzetben, hogy ott sikeres tevékenységet fejthessünk ki. E végből ugyanis Fiuméig rendkívül mérsékelt szállítási díj volna életbe léptetendő, mely egyébiránt kéreg tekintetében mostanáig egyáltalán nem létezik. A Brémán vagy Hamburgon át vivő ut (jóllehet ezen piacok kivételes szállítási díjszabályokkal birnak), tekintettel az előállítási helyek óriási távolságára, tetemesen költségesebb, mintsem hogy előnyösen igénybe vehető volna. Igaz ugyan, hogy a fiume-angolországi ut a Bréma vagy hamburgi uthoz viszonyítva jóval hosszabb, ezen körülmény azonban a tengeri szállítási költség csekély tételeivel szemben alig jöhetne számba. És így az annyira kívánatos fiumei kivételes díjszabás nemcsak a vasutnak nyujtana előnyöket, a mennyiben az egész szállítást, elejétől végig a saját vonalán eszközölhetné, s nem volna kénytelen azt, mint jelenleg Oderbergen, a külföldi vasutnak átengedni, hanem a magyar tengeri hajózásnak is; egészen eltekintve az ilykép új piacok megnyitása folytán erdő- és nemzetgazdasági téren várható lendület és értékemelkedéstől.

A nyersanyagbeszerzés viszonyai — mint már említettük — rendkívül kedvezőtlenek. A tölgykéregtermelés ugyan az országnak csaknem egész területére kiterjed, mindazáltal ma még jóformán csak a magánerdőségekben üzetik. Az állam mint eddigelé, most is következetesen tartózkodik a cserhántás nagyobbmévű meghonosításától s ép úgy a köz-

birtokosságok, egyházak, alapítványok, hitbizományok stb. tulajdonát képező erdőségek is igen nehezen hozzáférhetők. A nyersanyag tehát ugyszólván mesterségesen megdrágított, úgy hogy valószínű, hogy az árak jelenlegi magasságban tartósan meg nem maradhatnak. Tényleg az erdőtulajdonosok igényei annyira túlszigázottak, hogy a forgalom nézetem szerint ide s tova kénytelen lesz teljesen szünetelni, mint-hogy a kivitelnek — számolva a jelentékenyen kedvezőtlenebbre vált viszonyokkal — ragaszkodnia fog kelleni az árak leszállításához. Egyáltalán már az sem helyeselhető, hogy a hazai erdőbirtokosság — ritka kivétellel — nem maga eszközölteti a kéreghántást. Saját erejéből és saját fáradozása révén kellene, mint az más országokban általában történik, az erdőből jelentékenyebb hasznot huznia és csak a kivitelt, illetve az értékesítést bizni az erre hivatott kereskedői osztályra. Ez utóbbiaknak, kockázatuk csökkenése folytán, mindenesetre mérsékeltőbb kiviteli haszonnal kellene beérniök, ellenben a birtokosok a dolog természetének megfelelőleg saját területükön és részben saját munkarejük által sokkal olcsóbban volnának képesek termelni, mint az idegen vevő, a ki kénytelen egyidejűleg számos, gyakran igen távoleső helyen munkálkodni és a terméket a lehető legrövidebb idő alatt fedél alá hozni, miáltal természetesen indokolatlan módon, igen tetemes összeg pazaroltatik el. A munkamegosztás ezen módja által maga a termék tetemesen olcsóbbá válna, mindkét félnek biztosabb és jelentékenyebb hasznot nyujtana. Hazai erdőgazdáinknak tehát az itt kifejtetteket bátor vagyok komoly figyelmükbe ajánlani.

Az elmúlt évben Boszniában is meghonosult a tölgykéreghántás, a hol az országos kormány két jelentékeny területet bocsátott — egyelőre áterdülés útján — a tölgy-

kéreg-termelésnek rendelkezésére. Előrelátható, hogy ha ott a viszonyok kellőképp megállapodnak, a kéreghántási üzem mind nagyobb mérvben tért fog nyerni, annyival inkább, mivel erre alkalmas állabokban ott egyáltalán nincs hiány. Igen valószínű tehát, hogy a boszniai terméknek mind szaporább előállítása által hazai cserkérünknek komoly versenytársa támad, mint ez a tölgy-hordódongánál máris bekövetkezett.

Áttérve hazai bér- és munkás-viszonyaink jellemzésére, el kell ismernünk, hogy e részben alig marad fenn kívánni való. Ugy a munka-, mint a szállító erő csaknem mindenütt elegendő mennyiségben rendelkezésre áll és nem épen drága; sőt oly vidékeken, a hol, fájdalom, a phyloxera pusztít, a napszám éppenséggel mérsékelt. A mi pedig a munkásanyagot illeti, az, néhány sváb és román vidék kivételével, engedelmesség és megbízhatóság tekintetében csak elismeréssel említhető.

Befejezésül meg kell még jegyeznünk, hogy a helyi érdekü vasutak szállítási díjszabásai sürgős és gyökeres javításra szorulnak, nevezetesen megfelelő leszállítást igényelnek, mivel oly tételek forognak kérdésben, melyek a csekély uttávolság daczára az általános szállítási költségeket aránytalanul fokozzák. Továbbá méltó panasz tárgyát képezi az is, hogy a szállítási díjak helytelen kiszámítása következtében csaknem minden egyes küldeménynél felszólamlás szüksége merül fel. Ha fontolóra vesszük, mennyi hiábavaló munkát és fáradságot vesz igénybe a helytelenül beszedett többletösszegek miatt a felszólamlás s hogy a többletek csak hónapokkal később, gyakran csupán ismételt sürgetésre és akkor sem teljes összegben térítetnek vissza: kiki be fogja látni, hogy az ily eljárás mód az árukat szállítató kereskedővilág érdekeit fölöttébb érzékenyen károsítja. „Errare huma-

num est“, de ha e tévedések újra meg újra ismétlődnek, és következetesen az érdekelt felek hátrányára történnek, mégis csak elodázhatlanná válik az orvoslás szüksége.

A csomókba kötött cserkéreg szállításához szükségeltető kocsitakarók kölcsönzéseért a vasut által szedett magas illetékek mérséklése is nagyon kívánatos volna. A vasut ezáltal csak oly előzékenységet tanusítana, mely reá egyáltalán semmiféle áldozatot nem róna, minthogy ezen takarók a cserkéregszállítás főevadján amugy sem használatnak egyéb célokra, hanem a vasutak raktáraiban használatlanul hevernek.

A kész termék árai, franco waggon, felsőmagyarországi vasuti állomásokon az év végével következőleg jegyeztettek:

Prima	4	frt	75	kr.	—	5	frt	—	kr.	} aprítva 100 kgrmon- ként
Original	3	„	50	„	—	3	„	75	„	
Secunda	2	„	50	„	—	2	„	75	„	

egészséges, száraz, esőmentes állapotban.

A „Hylesinus fraxini“ pusztításáról.

Irta: Pachmajer Ottó m. kir. közalapítványi erdész.

A m. kir. vállálapítvány tulajdonát képező nagykö-
veresi erdőgondnokság birtokain a kőrisállatok az 1888-ik
év tavasza óta évről-évre fokozódottabb mértékben szárad-
nak; az ottani tisztviselők a kőrisfának ezt a baját eleinte
az 1887—8-ki rendkívül szigorú télnek tulajdonították s
orvoslására egyelőre nem is gondoltak. Csak az 1890-ik év
őszén lettek végre figyelmessé arra a jelenségre, hogy a
legtöbb esetben a kiszáradt, de a még élő kőriseknek kérge
is apró lyukakkal van többé-kevésbé elborítva; mintha a